

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 września 2016 r. (...), nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił W. S. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 maja do 10 lipca 2016r. oraz zobowiązał ją do zwrotu pobranego już, a, zdaniem organu rentowego, nienależnego świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 maja do 27 maja 2016r. w kwocie 1.428,84 zł. Uzasadniając zajęte stanowisko organ rentowy wskazał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 29 lutego 2016r. przyznał odwołującej się prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 13 marca do 10 lipca 2016r. W dniu 12 maja 2016r. odwołująca złożyła wniosek o emeryturę, a decyzją z dnia 7 czerwca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał jej prawo do emerytury od dnia 1 maja 2016r. Fakt przyznania emerytury spowodował, że od 1 maja 2016r. do 27 maja 2016r. prawo do świadczenia rehabilitacyjnego odwołującej nie przysługiwało. Jako podstawa prawna decyzji w zakresie nakazania zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego powołane zostały art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. (decyzja – k. 30 akt organu rentowego stanowiących załącznik do akt sprawy zwanego dalej aktami zasiłkowymi)

W. S. wniosła odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 do 27 maja 2016r. i ustalenie, że nie ma obowiązku zwrotu świadczenia wypłaconego jej za ten okres. W uzasadnieniu wskazała, że nie zgadza się z zaskarżoną decyzją, ponieważ emerytura, która przyznał jej Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. otrzymywała dopiero od 1 czerwca 2016r. Ponadto, składając wniosek o emeryturę zgłosiła, że przebywa na zasiłku rehabilitacyjnym. (odwołanie k. 2, k. 16)

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Jednocześnie organ wskazał, iż odwołująca się została pouczona o braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego osobie uprawnionej do emerytury zarówno we wniosku o przyznanie świadczenia jak i w decyzji przyznającej to świadczenie. (odpowiedź na odwołanie k.4)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 29 lutego 2016r. przyznał W. S. zatrudnionej na podstawie umowy o pracę w (...) spółce z o.o. z siedziba w K. prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 13 marca do 10 lipca 2016r.

W dniu 12 maja 2016r. W. S. złożyła wniosek o emeryturę.

We wniosku o emeryturę W. S. zaznaczyła, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne przyznane jej do dnia 10 lipca 2016r.

Decyzją z dnia 7 czerwca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał jej prawo do okresowej emerytury kapitałowej od dnia 1 maja 2016r. Jednocześnie zawieszono wypłatę emerytury w związku z pozostawaniem przez nią w zatrudnieniu.

Decyzją z dnia 5 lipca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił wysokość emerytury W. S. i podjął jej wypłatę od dnia 1 czerwca 2016r.

Stosunek pracy (...) spółki z o.o. w K. rozwiązał się z dniem 27 maja 2016r.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja (...) Oddziału w S. z dnia 7.06.2016r. – k. 12-13 akt zasiłkowych, decyzja (...) Oddziału w S. z dnia 5.07.2016r. – k. 3 akt sprawy, wniosek o emeryturę – k. 6-11 akt zasiłkowych, przesłuchanie odwołującej W. S. – k. 12-13

Za okres od 1 maja do 27 maja 2016r. W. S. wypłacono świadczenie rehabilitacyjne w kwocie 1.428,84 zł jeszcze przed otrzymaniem przez nią decyzji (...) Oddziału w S. z dnia 7 czerwca 2016r. Wypłata emerytury za czerwiec 2016r. nastąpiła na początku lipca 2016r.

Niesporne, a nadto dowód: przesłuchanie odwołującej W. S. – k. 12-13

W decyzji o przydaniu W. S. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego znajdowało się pouczenie, iż świadczenie takie nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury.

Niesporne, a nadto dowód: przesłuchanie odwołującej W. S. – k. 12-13

Pouczenie to W. S. zrozumiała w ten sposób, iż świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie pobierającej emeryturę w tym sensie, że nie można za jeden miesiąc pobierać świadczenia i emerytury. Po otrzymaniu decyzji o przyznaniu prawa do emerytury W. S. złożyła niezwłocznie wniosek o zawieszenie wypłaty na jej rzecz świadczenia rehabilitacyjnego od momentu kiedy będzie jej wypłacana emerytura. Kiedy W. S. pobrała świadczenie rehabilitacyjne za okres od 1 do 27 maja 2016r., to była ona przeświadczona, iż przysługuje jej ono skoro za ten okres nie otrzymała wynagrodzenia za pracę (była niezdolna do pracy) ani emerytury.

Dowód: przesłuchanie odwołującej W. S. – k. 12-13

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. 10.77.512 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą zasiłkową, świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie przez niego zdolności do wykonywania zatrudnienia. Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje przez okres niezbędny do przywrócenia zdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy (art. 18 ust. 2 ustawy). Pomimo spełnienia wskazanych w art. 18 ust. 1 ustawy zasiłkowej przesłanek świadczenie nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu dla poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów. (art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej).

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż W. S. miała ustalone prawo do emerytury na okres, za który przyznano jej i wypłacono świadczenie rehabilitacyjne (1 maja do 10 lipca 2016r.). Wynika to zresztą jednoznacznie z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach organu rentowego (decyzje ZUS). W świetle unormowania zawartego w art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej wskazana okoliczność przesądza o braku prawa ubezpieczonej do świadczenia rehabilitacyjnego. Fakt, iż emerytura przyznana została za okres, za który uprzednio przyznano jej prawo do świadczenia rehabilitacyjnego nie może powodować odmiennego przyjęcia. Ustalenie prawa do emerytury stanowi nową okoliczność pozwalającą organowi na zweryfikowanie swojego stanowiska w sprawie świadczenia rehabilitacyjnego zgodnie z art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U.09. 205.1585 z późn. zm) zwanej dalej ustawą systemową. Zaskarżona decyzja była prawidłowa w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego odmowy ubezpieczonej prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 maja do 10 lipca 2016r.

Brak prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych nie jest jednak jeszcze jednoznaczny z obowiązkiem zwrotu pobranych już kwot. Zgodnie z art. 84 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy systemowej osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymania ich wypłaty

w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy) oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. (art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy). Art. 84 ust. 2 ustawy systemowej nie stosuje się, jeżeli przepisy szczególne określające zasady przyznawania i wypłacania świadczeń stanowią inaczej (art. 84 ust. 5 tej ustawy).

Kwestię zwrotu świadczeń z ubezpieczenia chorobowego normuje art. 66 ust. 2 powołanej wcześniej ustawy zasiłkowej. W myśl wymienionego przepisu, jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7 ustawy (wykonywania pracy zarobkowej, spowodowania niezdolności do pracy przez samego ubezpieczonego w wyniku umyślnego przestępstwa lub wykroczenia stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądu albo nadużycia alkoholu, niestawienia się u lekarza orzecznika ZUS lub ustalenia przez tego lekarza wcześniejszej daty ustania niezdolności badanego do pracy) wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięte w drodze egzekucji administracyjnej. W ocenie Sądu powołany przepis nie wyłącza w przypadku świadczeń wypłaconych w innych okolicznościach niż określone w art. 15 – 17 i 59 ustawy stosowania art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. Art. 66 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa reguluje w przypadku takich świadczeń jedynie sposób ich dochodzenia, zaś zawarte w nim sformułowanie „świadczenie pobrane nienależnie”, nakazuje odnieść się do definicji określonej w art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. O nienależnie pobranych świadczeniach można więc mówić w dwóch sytuacjach: gdy zostały one wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania lub gdy zostały one przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W niniejszej sprawie organ rentowy podając podstawę prawną zaskarżonej decyzji poprzestał na wskazaniu artykułu 84 ustawy systemowej bez oznaczenia konkretnego ustępu, co nie jest prawidłowe. Nadto ani w treści zaskarżonej decyzji ani w odpowiedzi na odwołanie nie wyjaśniono, czy i która z dwóch sytuacji określonych w art. 84 ust. 2 ustawy zachodzić ma w przypadku ubezpieczonej. Wydaje się, iż (...) Oddział w K. nie zauważył w ogóle wskazanej regulacji utożsamiając nienależne świadczenie ze świadczeniem pobranym pomimo niespełniania przesłanek ustawowych.

Analiza zebranego materiału dowodowego prowadziła do uznania, iż w sprawie nie zachodzą przesłanki uznania świadczenia za nienależnie pobrane określone w art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. Stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalony został przez Sąd w oparciu o korespondujące ze sobą dowody w postaci dokumentów zgromadzonych w toku postępowania przed organem, których rzetelność i wiarygodność nie były podważane przez strony i nie budziły wątpliwości i przesłuchanie W. S. w charakterze strony. Ten ostatni dowód sąd uznał za wiarygodny wobec braku jakichkolwiek podstaw do jego kwestionowania. W ocenie Sądu wysoce prawdopodobnym wydaje się, iż ubezpieczona, jak twierdziła, nie miała wiedzy co do tego, iż osobie mającej ustalone prawo do emerytury nie przysługuje świadczenie rehabilitacyjne nawet wtedy, gdy emerytura nie jest wypłacana. Tym bardziej nie można mówić o wprowadzeniu w błąd organu rentowego skoro odwołującej się najpierw wypłacono świadczenie rehabilitacyjne za okres od 1 do 27 maja 2016r., a dopiero później dostarczono decyzję z dnia 7 czerwca 2016r. o przyznaniu prawa do emerytury, zaś we wniosku z dnia 12 maja 2016r. o przyznane prawa do emerytury odwołująca się zaznaczyła wyraźnie, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne przyznane jej na okres do dnia 10 lipca 2016r. Na tle dokonanych ustaleń faktycznych brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, że W. S. wprowadziła świadomie w błąd organ rentowy pobierając świadczenie rehabilitacyjne.

W. S. była należyście pouczona o tym, że prawo do świadczenia rehabilitacyjnego nie należy się osobie uprawnionej do emerytury. Takie pouczenie zawierało, jak wynika z jej zeznań, decyzja o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego (w toku postępowania nie przedłożono takiej decyzji). Samo takie pouczenie nie jest jednak wystarczającą przesłanką uznania świadczenia za nienależne. Niezbędne jest nadto zaistnienie okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczenia. Bezspornym w sprawie było, iż w dacie przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia

rehabilitacyjnego, ta nie miała ustalonego prawa do emerytury. Sytuacja ta uległa zmianie dopiero w dniu 7 czerwca 2016r., w dniu wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o przyznaniu prawa do emerytury od dnia 1 maja 2016r. Okoliczność ta ma decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu pobranych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Unormowanie art. 84 ust. 2 ustawy systemowej wskazuje, iż obowiązek zwrotu świadczeń powiązany jest ze złą wolą świadczeniobiorcy. Świadczenie podlega zwrotowi, gdy ten kto je przyjmuje wie, że nie ma do niego prawa, ponieważ został o tym pouczony lub wprowadza świadomie w błąd organ rentowy. Ograniczenie obowiązku zwrotu świadczeń do osób przyjmujących je w złej wierze, nakazuje przyjęcie, iż dla uznania świadczenia za nienależnie pobrane w sytuacji określonej w art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej niezbędne jest, by ubezpieczony wiedział o wystąpieniu negatywnej przesłanki prawa do świadczenia (o której był pouczony) w dacie jego uzyskania. Brak takiej wiedzy po stronie świadczeniobiorcy w dacie wypłaty świadczenia oznacza, iż przyjmuje on to świadczenie w dobrej wierze w przekonaniu, że ma do niego prawo. Uznanie świadczenia za nienależne w warunkach określonych w art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej jest więc niemożliwe w sytuacji, gdy w dacie wypłaty świadczenia negatywna przesłanka prawa do niego jeszcze nie występowała, a taka sytuacja ma miejsce w przypadku dochodzonej przez organ kwoty w sprawie niniejszej. Do dnia 7 czerwca 2016r. (a nawet dłużej do daty doręczenia tej decyzji odwołującej się) nie występowała bowiem po stronie odwołującej się negatywna przesłanka prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 do 27 maja 2016r. w postaci prawa do emerytury. Dzień wypłaty świadczenia, jak wynika z zeznań odwołującej się, miał miejsce bowiem przed tym dniem. Wypłacone więc tytułem świadczenia za kres 1 do 27 maja 2016r. kwoty nie są kwotami nienależnymi w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. Ponadto, jak zeznała odwołująca się, pouczenie o braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w przypadku przyznania prawa do emerytury rozumiała ona w ten sposób, że prawo do takiego świadczenia nie przysługuje wówczas jeżeli ubezpieczony faktycznie pobiera już emeryturę, a wypłatę emerytury organ rentowy niespornie zatwierdził do dopiero za okres od 1 czerwca 2016r. na mocy decyzji z dnia 5 lipca 2016r. Wtedy też odwołująca się, rozumiejąca pouczenie organu w wyżej przedstawiony sposób, niezwłocznie złożyła wniosek o zawieszenie wypłaty przyznanego jej wcześniej świadczenia rehabilitacyjnego. Takie stanowisko znajduje poparcie w wydanym w zbliżonym stanie faktycznym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009r. I UK 174/09 LEX nr 585709, w którym sąd ów stwierdził, że wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a podstawowym warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie podlega zwrotowi w myśl art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej jest, po pierwsze, brak prawa do świadczenia oraz, po drugie, świadomość tego osoby przyjmującej to świadczenie płynące ze stosownego pouczenia, przy czym obie te przesłanki wystąpić muszą w trakcie pobierania świadczenia, a nie po zaprzestaniu jego wypłaty.

Mając na uwadze wszystko powyższe, Sąd w oparciu o art. 477(14) § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w sposób wskazany w punkcie I sentencji wyroku, a na podstawie art. 477(14) § 1 k.p.c. w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Z:

1. (...),

2. (...),

3. (...),

4. (...).

5.04.2017r.